

mötet önskan, att två nya, alltså tillsammans tre serier epistlar och evangelier måtte anordnas, för att i bestämd årsföljd läggas till grund för predikningarne. Alla dessa och flera andra yttranden och beslut vittna likaså om den upplysta och allvarliga håg, som vid mötet gjorde sig gällande.

Vi tveka icke, att såsom vår åsigt uttala, att ett prestmöte sådant som det ifrågavarande är en högt framstående företeelse inom Lutherska kyrkan i allmänhet och den Finska isynnerhet. Vi antaga då, att Åbo stifts presterskap icke skall låta sina yttrade åsigheter och beslut stanna härvid, utan att ett snart återkommande möte måtte ådagalägga att af dem blifvit verk och gerning.

De tryckta förhandlingarne synas knappt innehålla några andra yttranden, än sådana, som blifvit skriftligen till protokollet meddelade. Följden häraf är, att man icke alltid finner, på hvilka skäl det fattade beslutet grundar sig.

De här meddelade predikningar, som vid mötet höllos, måste förefalla hvarje läsare föga egnade för tillfället. Sjelfva de valda ämnena äro af den beskaffenhet, att predikandet öfver dem föga kan innehålla någon lärdom – vi mena lärdom för åhörarena. Det var säkert icke första gången det vördiga presterskapet hörde framställas; »Hörandet och tron såsom vilkoren för det kristliga lifvets begynnelse, fortgång och fulländning»; Den som verkligen tror Jesus vara Kristus, han är född af Gud, han håller också af kärlek Guds bud och öfvervinna verlden»; »Några rättfärdiggörelsens synnerliga frukter 1:o i förhållande till Gud, 2:o i förhållande till detta lifvets bekymmer.» Det var en tid efter reformationen då predikan blef blott torr dogmatik. Under senaste sekel och vid början af det närvarande var den åter idkeligt moraliserande. Båda dessa ensidigheter hafva blifvit förkastade. Men så finnes också i den moderna predikan hvarken bevisning eller sedelära. Man skulle tycka, att åhörarekretsen vid prestmötet väl hade tålt vid något af den förra.

I de förberedande kontraktsmötenas förhandlingar påträffar man ett och annat votum, som föga öfverensstämmer med den i det allmänna mötets beslut rådande andan. Mötet synes hafva låtit den 17:e frågan om kyrkotukten förfalla. Men i kontraktsförhandlingar finner man kyrkodisciplinens upplifvande lifligt förordas, och i ett kontrakt röstas till och med mot folkskolan.

Alla egentliga skolfrågor uteslötos från prestmötets förhandlingar, emedan tiden blef för kort, och utsigt redan fanns till särskildt skolläramöte. Till yttrandena af stiftets skollärare vid de förberedande sammanträdena skola vi kanske framdeles återkomma.

J. V. S.

70 OM SAKPOLEMIK OCH PERSONPOLEMIK.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1860

Herr Liljenstrand har icke ansett sig ännu hafva ordat tillräckligt om sitt lärda opus och vår anmälan af detsamma. Han uppträder ånyo i H:fors Tidningar (N:o 131), för att underrätta publiken, att detta blads redaktion haft den förvändheten, att göra en vetenskaplig diskussion till en polemik mot person.

Vi måste anse, att Hr L. glömt innehållet af sin tidigare replik mot vår anmälan af hans bok. Åtminstone förutsätter han, att H:fors

Tidningars läsare glömt det – hvilket också är mer än troligt. På denna glömska kan därför Hr L. med temlig säkerhet bygga.

Hr L. erkänner nu, att »de fördelaktiga yttranden», som i detta blad fälldes angående hans arbete, »voro mer än förtjenta.» Det är vackert och blygsamt. Läsaren måste visst anslås af så mycken ädel öppenhet. Vi vilja hvarken bejaka eller förneka förhållandet. Hvar och en, som läser vår anmälan, skall dock finna, att den är välvillig och lofordande.

Deremot lärer ingen kunna i Hr L:s replik (H. T. N:o 86) utleta sagde ädla erkännande ur följande tirad: »Såsom det synes af några mening- 10 ar, hvilka Hr J. V. S. citerat och missförstått¹, har han endast ganska flygtigt genomläst den utkomna delen, och mer än detta flygtiga genomögnande af det första stycket har han icke behöft, för att mönstra arbetet i alla delar.»

Eller har väl någon läsare fallit på den tanken, att Hr L. här blott ville göra våra »fördelaktiga yttranden» misstänkta? Så långt i ädel sjelfförsakelse kan likväl en menniska gå! Herr L. är det lefvande exemplet derpå. Han fann sitt opus vara öfver förtjenst af oss lofordadt. Han sökte därför göra vår pålitlighet misstänkt. Under- 20 tecknads flygtighet och oförmåga att förstå Hr L. måste han taga till hjälp, för att göra lofordet oskadligt!

Det är säkert af samma ädla motiv Hr L. i Repliken yttrar sig: »För den, som ordnar samtliga vetenskapernas system, borde det icke vara någon obekant sak» o. s. v. samt: »Uppfattningen (undertecknads) har dessutom förtjensten att vara mycket beqväm för den, som icke is (*sic!*) tänka sig längre i saken – och hvarföre skulle ett Litteraturblad för allmän medborgerlig bildning leda folk in uti vidlyftigheter?»

Vi anföra detta icke som bevis på någon utomordentlig inbillskhet från Hr L:s sida. Men att han anklagar undertecknad för lättsinne och tankelättja m. m. och att han vänder sig till min samhällsställning, 30 torde svårligen komma att anses vara en »fråga om sak.»

Hr L. påstår också, att han i sin replik icke velat försvara sitt arbete, utan blott nationalekonomerna i allmänhet. Af replikens tre spalter innehålla två endast och allenast ett försvar för Hr L:s bok.

Hvad slutligen Hr L:s utsago om nationalekonomin såsom empirisk vetenskap beträffar, lyder den så här: »men ekonomisterna, liksom naturforskarnas och alla, hvilkas vetenskaper hvila på empirisk grund, måste rätta sig efter mera konkreta förhållanden. Det finnes ingen fysik, kemi eller ekonomi, hvari den deskriptiva formen kunnat 40 umbäras.»

För hvar och en, som kan hålla två tankar tillsammans, innebär väl detta, att nationalekonomin är en erfarenhetsvetenskap i likhet med fysiken och kemin och öfriga naturvetenskaper. För Hr L. har det icke denna betydelse.

Om orsaken, hvarföre vi undvikit en vetenskaplig diskussion med Hr L., torde vi få vara så artiga och tiga.

J. V. S.

10

20

30

40

50

¹ Att Hr L. icke gaf någon upplysning om missförståndets beskaffenhet – är sjelffallet.